

Forum civilnog društva i Godišnji sastanak Svjetske banke i Međunarodnog monetarnog fonda 2013.

Washington DC, 7.- 12.listopada 2013.

Godišnje zasjedanje Grupe Svjetske banke (SB) i Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) svake godine okupi središnje bankare, ministre financija i razvoja, rukovoditelje iz poslovnog sektora i akademike, koji raspravljaju o pitanjima od globalne važnosti, uključujući perspektive globalnog razvoja, iskorjenjivanje siromaštva, ekonomski razvoj i učinkovitost pomoći. Također se odvija niz seminara, konferencija za novinare i mnoga druga događanja, koja su usredotočena na globalno gospodarstvo, međunarodni razvoj te svjetski financijski sustav.

Prije samog godišnjeg skupa organizira se Forum civilnog društva. Među 60-ak pozvanih predstavnika organizacija civilnog društva, mladih i akademske zajednice iz cijelog svijeta, na ovom je događanju sudjelovala i Lidija Pavić-Rogošić iz ODRAZ-a. Na sastancima i događanjima je ukupno bilo preko 600 predstavnika civilnog sektora i akademske zajednice. Program događanja je bio vrlo bogat i raznovrstan, a uključivao je i sastanke i razgovore s predsjednikom Svjetske banke Jim Young Kimom i generalnom direktoricom MMF-a Christine Lagarde te izvršnim direktorima SB.

Razgovori o SB i MMF-u

MMF i SB su predstavili svoje institucije i načine djelovanja, naglasivši da sve veću pažnju posvećuju transparentnosti i otvorenosti u radu te komunikaciji s predstavnicima različitih dionika u zemljama, uključujući i predstavnike civilnog društva. Napomenuli su da više vode računa o utjecaju zajmova na siromašne stanovnike i one u ranjivom položaju te na veću jednakost (npr. žena i mladih) čije je uključivanje važno za makroekonomsku situaciju u zemljama. U tom smislu su usvojeni dokumenti o načinima suradnje s civilnim društvom.

Sudionici su pozdravili promjene u radu tih institucija, njihovu veću otvorenost prema dijelovima društva koji nisu prije bili uključeni u razgovore te veću transparentnost. No, usprkos tome što su svjesni da se MMF fokusira na financijsku i makroekonomsku stabilnost zemlje, smatraju da postoji više prostora za suradnju s civilnim društvom i akademskom zajednicom, kako bi se učinkovito zaštitili najsiromašniji slojevi i oni u nepovoljnom položaju. Predstavnici MMF-a su naglasili da se provodi ex ante analiza politika i mjera koje pojedina zemlja već provodi ili tek planira. Svjetska banka koja financira konkretne projekte (npr. reforma zdravstva, izgradnja infrastrukture i sl.) ima više prostora i prilike za suradnju s civilnim društvom.

U svakom slučaju ta suradnja ne može zamijeniti dijalog s vladama, no ove institucije mogu poticati stvaranje platforme za takvu suradnju.

Spomenuli su da je uloga tih institucija davanje savjeta te pružanje tehničke pomoći zemljama. Na svečanom otvorenju godišnjeg sastanka tih dviju institucija, ali i na susretima s civilnim društvom, vodeći ljudi tih institucija su naveli zajedničko opredjeljenje prema smanjenju siromaštva i zajedničkom blagostanju.

Naglasci Foruma civilnog društva i ostalih događanja

Okrugli stol s izvršnim direktorima Svjetske banke

U uvodnom su obraćanju direktori naveli da se mijenja prijašnja praksa rada na razini država, radi se nasistematičniji, analitičniji i odgovorniji način, pazi se na utjecaj i rezultate programa, vodeći računa da građani imaju korist od projekata. "Pri izradi strategije za pojedine zemlje mora se čuti glas civilnog društva." čuli smo na sastanku.

Sudionici su postavljali pitanja o različitim područjima, od politika Banke do konkretnih projekata. Tako su pitali o klimatskim promjenama te zašto se u pojedinim zemljama još uvijek financiraju projekti s ugljenom ili kako se Banka u budućnosti namjerava postaviti prema zaštiti šuma, u čemu zadnjih godina nije uspješno djelovala.

U odgovoru je spomenuta energetska strategija SB koja je usmjerena prema obnovljivim izvorima energije, no prati se situacija u državama te se financiraju projekti s ugljenom samo ako država dokaže da je ugljen jedini izvor energije te da je postrojenje važno za energetske neovisnost. Pri tome se pazi da se koriste nove tehnologije, koje imaju manji negativni utjecaj na okoliš. Kod upravljanja šumama, ako se vidi loše djelovanje, treba ga prijaviti SB, koja ima razvijene procedure za slučajevne pritužbi.

Okolišne organizacije smatraju da postoji nekonzistentnost između retorike SB o klimatskim promjenama i održivom razvoju u odnosu na operacijske politike i prakse: Iako je SB povećala financiranje obnovljivih energija i energetske učinkovitosti, još se velik dio portfolija odnosi na fosilna goriva.

Jedno od pitanja odnosilo se na poštivanje ljudskih prava, kao npr. pravo na pristup vodi. U odgovoru je navedeno da SB ne može riješiti problem ljudskih prava u državi u koju dolazi na poziv. No, Banka ima definirane preduvjete koji moraju biti ispunjeni prije dolaska u zemlju. Banka nije rješenje, već može pomoći stvoriti prostor za dijalog. Podržava ravnopravnost žena kako bi se pojačao utjecaj na razvoj, jer njihovim isključivanjem se gubi ekonomska produktivnost. Zalažu se za fer odnose (npr. tko više zarađuje ima veće poreze) i djelotvornost.

Na prigovor o nedovoljnom dijalogu s civilnim društvom, naglasili su da nastoje unaprijediti odnose, od formalnog provođenja dijaloga prema stvarnom i učinkovitom.

Odnosi s civilnim društvom za veći utjecaj na razvoj

Civilno društvo može potaknuti vlade i pružatelje usluga, uključujući i poslovni sektor, na veću odgovornost, kako bi politike i projekti imali veći utjecaj na poboljšanje života građana. U kontekstu novog fokusa Banke na smanjenje ekstremnog siromaštva i promocije zajedničkog blagostanja, nastoje pronaći načine većeg uključivanja građana gdje je potrebno i prikladno, gradeći na naučenim lekcijama dosadašnjeg iskustva.

Ekonomski slučaj za klimatsku akciju

Mogu li se zemlje baviti klimatskim promjenama i ujedno rasti? Lideri SB i MMF-a potvrdno odgovaraju na to pitanje, naglašavajući da takve mjere treba poduzimati što prije.

"Tehnologije su toliko uznapredovale da se sada može snažno rasti i ujedno voditi računa da budu čiste." rekao je Kim. To se odnosi i na poticaje za bio-goriva, trgovinu ugljikom, obnovljive energije i poljoprivredu koja vodi računa o klimi.

Bavljenje klimatskim promjenama trebalo bi biti visoko na listi prioriteta ministara financija, naglasila je Lagarde.

"Klimatske promjene su kratkoročno, srednjoročno i dugoročno pitanje, i ako se s njim ne bavi sada, osvetit će nam se kasnije, ali i našoj djeci i unucima." dodala je Lagarde. Rekla je da je ključno pri bavljenju tim problemom na dobar način odrediti cijene i postepeno odustajati i ukloniti energetske poticaje, koji na globalnoj razini sada iznose 485 milijardi US\$.

"Ako je cijena fosilnih goriva dobro postavljena - jer uključuje negativne eksternalije (najčešće se vežu za zagađivanje okoliša) - tada se ohrabruje investiranje u čista goriva, bez potrebe za poticajima." rekla je generalna direktorica MMF-a.

Također je dugoročno potrebno osigurati sljedeće: financiranje održivih energija u zemljama u razvoju, brzorastuće gradove usmjeriti prema "čistom putu" te poticati poljoprivredu koja vodi računa o klimi i uključuje tehnike koje nisu štetne po okoliš.

"Bavljenje klimatskim promjenama ne znači da će cijene automatski rasti i da nema dobrih opcija" rekao je Kim. "Trebalo bi imati otvoren um za sve ono što možemo danas učiniti za čistiju budućnost, ali i ujedno pomoći ekonomski rasti."

Od siromaštva do napretka

Jim Yong Kim, predsjednik SB, zajedno s predstavnicima Programa razvoja UN-a, novinarima i predstavnicima drugih organizacija govorio je o milijunima ljudi koji su od 2000. izašli iz ekstremnog siromaštva. No, usprkos tome, ostaju isključeni i prisutna je nejednakost. U cilju postizanja misije smanjivanja siromaštva i zajedničkog prosperiteta, SB je usvojila cilj rasta prihoda 40% ljudi s najnižim prihodima. Govorilo se o utjecaju globalizacije na kreiranje napretka za postizanje zajedničkog blagostanja u pojedinim državama te postoji li novi val nacionalnih ekonomija i socijalnih politika koje to promoviraju.

Globalno partnerstvo za društvenu odgovornost:

Građani i vlade zajedno u rješavanju izazova dobre vladavine

Globalno partnerstvo za društvenu odgovornost je koalicija donatora, vlada i organizacija civilnog društva, koja podupire civilno društvo i vlade da rade zajedno na rješavanju izazova dobrog upravljanja. Globalno partnerstvo je odabralo 12 finalista iz 10 zemalja koji su dobili financijske potpore. Također je pripremljena Platforma za znanje o društvenoj odgovornosti.

Više informacija: <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/TOPICS/CSO/0,,contentMDK:23017716~pagePK:220503~piPK:220476~theSitePK:228717,00.html>

Aktualni sat predsjednika SB i direktorice MMF-a s civilnim društvom

Jim Yong Kim, predsjednik SB i Christine Lagarde, generalna direktorica MMF-a odgovarali su u direktnom razgovoru s predstavnicima civilnog društva na njihova pitanja te poslušali što im oni poručuju odnosno koje je njihovo mišljenje o politikama tih dviju institucija.

Postavljeno je npr. pitanje o ravnopravnosti žena, za koju se gospođa Lagarde posebno zalaže. "Nažalost, mnogi nisu uvjereni u ravnopravnost muškaraca i žena", navela je.

Postavljeno je i pitanje kako Banka uči iz loših projekata u kojima je sudjelovala, kao npr. izgradnja naftovoda u Čadu, nakon izgradnje kojeg ljudi lošije žive. Predsjednik je odgovorio da nije i ne može biti Banka kriva za sve, jer način provedbe projekata i odnos prema građanima u zemlji najviše ovisi o vladama. Stoga se zalažu, pogotovo zadnjih 10-ak godina za jasnu i transparentnu komunikaciju.

Naveo je da milijuni ljudi nemaju pristup financijskim sredstvima te da im to treba omogućiti, postoje dobri primjeri projekata gdje se malim proizvođačima omogućio pristup tržištu. Na kraju je gospodin Kim poručio da se problem siromaštva ne može riješiti samo gospodarskim rastom, on mora biti uključiv i voditi računa o pravednijoj distribuciji.

Okvir za globalni razvoj poslije 2015.: polazeći od ciljeva (što) prema rješenjima (kako)

Izveštaj UN-a "Novo globalno partnerstvo: iskorjenjivanje siromaštva i transformacija gospodarstva putem održivog razvoja" govori o potrebnim pretvorbama koje će, ako se provedu, podrazumijevati oštri zaokret od uobičajenog načina ponašanja u pojedinim zemljama i na međunarodnoj razini. U izvještaju je napomenuto da je, kako bi se kvalitetno planirao i pratio napredak, potrebna "revolucija podataka". Podaci imaju veliku moć ako su otvoreni i dostupni te su disagregirani podaci potrebni kako bi se osiguralo da marginalizirane i isključene grupe ne zaostaju u razvoju.

Naglašeno je da u većini zemlja u razvoju nedostaju jasni podaci potrebni za razvoj, npr. o vlasništvu nad zemljištem. Stoga treba jačati kapacitete za prikupljanje, obradu i davanje podataka, prvenstveno statističke. Podaci, kad postoje, često su nedostupni. Bez sređenih podataka nije moguće donositi relevantne politike koje odgovaraju na stvarne potrebe. Dostupnim i transparentnim podacima povećava se i odgovornost javnog sektora.

Program za rezultate

U današnjem svijetu, kad se govori o razvoju govori se o postignutim rezultatima. Svi, od dužnosnika, zastupnika, civilnog društva, građana do poslovnog sektora, traže programe koji mogu ostvariti održive rezultate. Svjetska je banka u 2012. uvela novi, inovativni financijski instrument nazvan Program za rezultate, koji osigurava podršku vladinim programima na način da se sredstva isplaćuju temeljem ostvarenih rezultata. Do sada je odobreno osam takvih operacija, a 16 je u pripremi. Među njima su i dvije u Hrvatskoj, koje se odnose na reformu zdravstvenog sustava i socijalne programe.

Ja sam Malala: razgovor s Malalom Yousafzai povodom Međunarodnog dana djevojčica

Razgovor s 16-godišnjom Malalom iz Pakistana vodio je predsjednik Svjetske banke. Malala se pasionirano bori za pravo djevojčica i djevojaka na obrazovanje. Prije godinu dana Talibani su je ranili u glavu prilikom povratka iz škole. Preživjela je i nastavila kampanju za pravo na obrazovanje. Najmlađa je kandidatkinja za Nobelovu nagradu. Osnovala je Malalin fond, za koji je SB donirala 200.000 US\$.

Ostale teme o kojima se govorilo na Forumu civilnog društva:

- Evaluacija reakcije SB na globalnu krizu hrane
- Unaprjeđenje Vodiča o suradnji zaposlenika MMF-a i civilnog društva
- Odnosi SB i civilnog sektora, napredak i izazovi
- Provedba zaštitnih mehanizama: odnosi između banaka, vlada i dionika

- Svjetska banka i važnost mikro i malih poduzetnika
- Odnosi s građanima za veći razvojni utjecaj
- Prevencija i rješavanje nesuglasica: suradnički pristup rješavanju problema
- Stvarni troškovi korištenja ugljena: lekcije iz termoelektrane na ugljen Tata Mundra
- Prema budućnosti s održivom energijom
- Okolišna i društvena procjena i upravljanje: jačanje svih razina integriranog okvira
- Mobiliziranje mladih za borbu protiv korupcije
- Globalni građanski pokret za iskorjenjivanje ekstremnog siromaštva do 2030.
- CNN-ova rasprava o globalnoj ekonomiji i mnoge druge teme.

Više se može saznati na sljedećim linkovima:

<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/TOPICS/CSO/0,,contentMDK:20092156~pagePK:220503~piPK:264336~theSitePK:228717,00.html>

<http://www.imf.org/external/AM/2013/seminars.htm>

Pripremila: Lidija Pavić-Rogošić, ODRAZ